

Rainer Theobald: *Die Opern-Stageioni der Brüder Mingotti. 1730–1766. Ein neues Verzeichnis der Spielorte und Produktionen. Chronologie aus Quellen zur Verbreitung und Rezeption der venezianischen Oper nördlich der Alpen. Mit einer Einleitung von Reinhard Strohm.* Wien: Hollitzer Verlag, 2015, 112 stran.

ISBN 978-3-99012-255-6 (hbk)

ISBN 978-3-99012-257-0 (epub)

ISBN 978-3-99012-256-3 (pdf)

Nakladatelství Hollitzer se sídlem ve Vídni se věnuje jak publikování beletrie, tak vědeckých publikací, jeho záběr tedy je poměrně široký a mnohostranný. Jeho primárním předmětem zájmu jsou knihy zaměřené na hudbu, divadlo a další druhy umění. V nedávné době převzalo mj. vydávání *Österreichische Musikzeitschrift*, ve spolupráci se sesterskou institucí Don Juan Archiv publikuje také vlastní recenzovaný časopis „TheMA – Open Access Research Journal for Theatre, Music, Arts“. V posledních letech pak výrazně poutá pozornost badatelů věnujících se problematice hudby a hudebního divadla v 18. století. Od r. 2015 převzalo publikační řadu *Mozart Studien*. Kritickou edicí díla *Missa S. Joannis Nepomucensis K 34a* nově navazuje i na dosud spíše ojedinělé edice děl Johanna Josepha Fuxe (několik málo svazků vyšlo v *Denkmäler der Tonkunst in Österreich*). Zamýšlena je velkoryse koncipovaná ediční řada Fuxových skladeb rozvržená do pěti sérií. Se záměrem v co nejširší míře zpřístupnit dílo tohoto císařského dvorního kapelníka úzce souvisí také vydání prvního svazku dlouho připravovaného Fuxova tematického katalogu, jehož autorem je rakouský muzikolog Thomas Hochradner (*Thematisches Verzeichnis der Werke von Johann Joseph Fux: Völlig überarbeitete Neufassung des Verzeichnisses von Ludwig Ritter von Köchel*). Jedna z dalších publikačních řad – nazvaná *Summa summarum* – představuje ucelené soubory studií osobností, které významně přispěly k výzkumu evropských dějin hudby a divadla. Dosud byl takto prezentován německý teatrolog Reinhart Meyer, jenž je znám především svými bibliografickými výzkumy a vydaným projektem *Bibliographia Dramatica et Dramaticorum* zahrnujícím široce koncipovaný soupis hudebních dramát v bývalé římské říši v 18. století (tento soupis je bohužel zatím reflektovaný spíše divadelními než hudebními vědci). Dále v této řadě vyšel soubor studií rakouského muzikologa Herberta Seiferta a nově také českého hudebního vědce Tomislava Volka.

Knihou *Die Opern-Stageioni der Brüder Mingotti* berlínského divadelníka a soukromého sběratele Rainera Theobalda se dostává do rukou badatelů věnujícím se opeře 18. století publikace, která je nepochybně potěší: nový, dosud nejkompaktnější soupis produkcí dávaných společnostmi bratrů a operních impresariů Mingottiových v letech 1730–1766. Posledním komplexně pojatým počinem v tomto směru byla práce Ericha Hermanna Müllera von Asow nazvaná *Angelo und Pietro Mingotti. Ein Beitrag zur Geschichte der Oper im XVIII. Jahrhundert*, která vyšla v roce 1917 (sic!). Jen málo badatelů mělo možnost pracovat se zajímavou diplomovou prací vzniklou na FF UK v r. 1994 (Radmila Batchvarova-Schweitzer: *The Mingotti Opera Company in Brno, Graz, Prague, and Copenhagen*). V současné době je téma operních staggion bratří Mingottiů velmi aktuální, naráží na něj z různých úhlů pohledu řada středoevropských badatelů či badatelských týmů, především z Rakouska, ČR nebo Slovinska.

Úvod knihy tvoří krátká úvaha napsaná předním znalcem italské opery Reinhardem Strohmem. Volá v ní v souladu s trendem posledních přibližně deseti let především po interdisciplinárním zkoumání fenoménu barokní opery, která byla svého druhu souborným uměleckým dílem. Jak známo, Angelo a Pietro Mingottiovi putovali – každý sám či dohromady – se svými operními společnostmi v mnoha městech střední a severní Evropy a

významně tak přispěli k šíření italského operního repertoáru do zaalpského prostoru. Provozovali jak vážné opery typu *dramma per musica*, tak také opery komické (v žánru *opera buffa* je zaznamenáníhodná spolupráce Angela Mingottiho s libretistou Carlem Goldonim). V jejich *staggionách* působili mnozí významní umělci, z nichž nejnámější dnes je Christoph Willibald Gluck a rovněž manželka Pietra Mingottiho Regina (jejím pěveckým a podnikatelským aktivitám je ostatně věnována práce velmi zajímavá práce Michaela Burdena *Regina Mingotti: Diva and Impresario at the King's Theatre, London*, která vyšla v r. 2013). Donedávna bylo známo 43 míst, v nichž oba bratři působili, přičemž pro zdejší badatele patří pochopitelně k nejzajímavějším působení Angela Mingottiho v letech 1732–1736 v Brně. Rainer Theobald rozšířil díky svým dlouholetým pramenným výzkumům – především dochovaných libret – počet lokalit na dvojnásobek. Přináší chronologický přehled provedení (včetně odkazů na literaturu, v níž se to které libreto objevuje, případně krátkých komentujících textů), jež jsou doplněna četnými rejstříky: názvů oper, míst provedení, podílů obou bratrů na jednotlivých produkovaných titulech, a v neposlední řadě také jednotlivých zpěváků a zpěvaček, kteří se na nich podíleli. Kniha je doplněna dobovými rytinami a ukazuje také některé plány operních budov, v nichž oba bratři působili. Závěr pak tvoří kapitola „Die Mingotti im Urteil von Zeitgenossen und Nachwelt“, která obsahuje citace z některých dobových pramenů.

Theobald cituje práce českých badatelek Jany Spáčilové (její starší studii *Současný stav libret italské opery na Moravě v 1. polovině 18. století* z r. 2006) a Margity Havlíčkové (*Berufstheater in Brünn 1668–1733*. Brno 2012), které obě významným způsobem zasáhly do mingottiovské problematiky. Jména obou vědkyň se v publikaci objevují často, avšak – zjevně kvůli háčkům a čárkám v jejich jménech – v podobě velice nekonsekventní, což na české badatele může působit poněkud rušivě, to je však spíše problém korektur (stejný problém ostatně vykazují některé další „české“ položky v seznamu literatury). K autorově škodě je – z jazykových důvodů ovšem pochopitelná – neznalost některých novějších studií Spáčilové; zmiňme zde alespoň článek Antonio Vivaldi a italská opera v Brně: *Orlando furioso* a *Tullo Ostilio*, jenž byl publikován právě v *Opusu musicum* v r. 2008 (ostatně u druhého z titulů má Theobald chybný název *Tullio Ostilio*, který vyplývá pravděpodobně z tiskové chyby v německé verzi libreta – *Tullius Hostilius*). Především však je škoda, že si autor nevzal příklad z již zmíněného Reinharta Meyera nebo muzikologům dobře známého soupisu libret Claudia Sartoriho (*I libretti italiani a stampa dalle origini al 1800. Catalogo analitico con 16 indici*. Cuneo 1990–1994). Badatelé by totiž nepochybně velmi ocenili, kdyby Theobaldova kniha obsahovala nejen jména zpěváků, ale také jejich role v tom kterém představení, dále též prepisy titulních listů uvedených libret či popisy scénických výměn, případně tiskárnu a další parametry – tím spíše, že některá unikátní libreta se nacházejí právě jen v Theobaldově soukromé sbírce. Jako podklad pro další bádání tak kniha naplňuje očekávání jen zčásti.

Jana Perutková